

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
обліку і бізнес-консалтингу
Протокол № 1 від 25.08.2023 р

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

**ФІНАНСОВА САНАЦІЯ ТА БАНКРУТСТВО СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ**

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	<i>Усі</i>
Спеціальність	<i>Усі</i>
Освітній рівень	<i>Другий (магістерський)</i>
Освітня програма	<i>Усі</i>

Статус дисципліни	<i>вибіркова</i>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>

Розробник:
канд. екон. наук,
доцент

Ольга КОЖУШКО

Завідувач кафедри
обліку і бізнес-консалтингу
докт. екон. наук,
професор

Андрій ПИЛИПЕНКО

Харків
2023

ВСТУП

Актуальність навчальної дисципліни "Фінансова санація та банкрутство суб'єктів господарювання" особливо важлива в сучасному бізнес-середовищі. Ця дисципліна досліджує процеси відновлення фінансової стабільності та ліквідації фінансових проблем суб'єктів господарювання, що мають фінансові труднощі або опинилися на межі банкрутства.

Серед ключових аспектів актуальності цієї дисципліни особливо звернути увагу на економічну нестабільність, в якій функціонують суб'єкти господарювання та можуть зіткнутися з різними фінансовими проблемами, такими як велика заборгованість, втрата прибутковості, зменшення обсягу продажів тощо. Розуміння механізмів санації та банкрутства допомагає реагувати на такі ситуації та знаходити шляхи до відновлення фінансового здоров'я суб'єктів господарювання.

Крім того, для уникнення банкрутства і максимізації прибутковості, суб'єкти господарювання повинні бути здатні виявляти ризики та ефективно управляти ними. Навчальної дисципліни "Фінансова санація та банкрутство суб'єктів господарювання" надає інструменти для аналізу фінансових ризиків та прийняття стратегічних рішень. Також слід враховувати, що головним завданням санації є не тільки ліквідація боргів, але і сприяння відновленню діяльності суб'єкта господарювання та його подальшого розвитку.

Навчальна дисципліна "Фінансова санація та банкрутство суб'єктів господарювання" розкриває діючі закони та правила, що регулюють санацію та банкрутство суб'єктів господарювання та допомагає фахівцям з обліку і аудиту зрозуміти, як надати ефективну підтримку таким підприємствам.

Мета навчальної дисципліни: формування у студентів здатності до розуміння процесуальних норм організації та проведення процедур санації та банкрутства суб'єктів господарювання.

Основними завданнями дисципліни є:

засвоєння студентами теоретичних, організаційних та методичних основ санації та банкрутства суб'єктів господарювання;

вивчення правових засад процедур санації та банкрутства суб'єктів господарювання;

набуття практичних навичок з проведення санації та визначення банкрутом суб'єктів господарювання.

Об'єктом навчальної дисципліни є процеси санації та банкрутства суб'єктів господарювання.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні, практичні та методичні аспекти процесів санації та банкрутства суб'єктів господарювання.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Компетентності	Результати навчання
Відповідальність за засвоєння теоретичних, правових, організаційних та методичних аспектів провадження процедури банкрутства та фінансової санації суб'єктів господарювання	здатність демонструвати знання типових процедур банкрутства суб'єктів господарювання
	здатність усвідомлювати порядок судової та досудової санації
	здатність визначати сторін та учасників у справі про банкрутство
	здатність усвідомлювати кваліфікаційні вимоги, що пред'являються до арбітражного керуючого
Відповідальність за порядок провадження процедури банкрутства та фінансової санації суб'єктів господарювання	здатність усвідомлювати порядок відкриття (закриття) провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність)
	здатність визначити судові процедури, що застосовуються до боржника
	здатність усвідомлювати вимоги, що пред'являються до арбітражних керуючих
	здатність демонструвати знання порядку процедури фінансової санації, ліквідаційної процедури та процедури розпорядження майном
	здатність використовувати сучасні методики та процеси оцінювання санаційної спроможності суб'єкта господарювання
Відповідальність за завідомо неправомірні дії та недотримання процесуальних норм в процедурі банкрутства та фінансової санації суб'єктів господарювання	здатність демонструвати знання структури звіту керуючого санацією
	здатність скласти план фінансової санації боржника
	здатність демонструвати знання обставин, що зумовлюють продаж, відчуження майна боржника у процедурі фінансової санації
	здатність демонструвати знання особливостей провадження у справах про банкрутство окремих категорій боржників

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**Зміст навчальної дисципліни****Змістовний модуль I. Теоретико-правові засади банкрутства та санації суб'єктів господарювання****Тема 1. Сутність та економічний зміст банкрутства суб'єктів господарювання**

- 1.1. Поняття банкрутства (неплатоспроможності) суб'єктів господарювання.
- 1.2. Законодавство України, що регулює провадження у справах про банкрутство (неплатоспроможність).
- 1.3. Типові процедури банкрутства

Тема 2. Основи фінансової санації суб'єктів господарювання

- 2.1. Поняття фінансової санації. Судова та досудова санації
- 2.2. Загальна характеристика процедури фінансової санації
- 2.3. Процес реалізації санаційних заходів

Тема 3. Суб'єкти відносин фінансової санації та банкрутства суб'єктів господарювання

- 3.1. Сторони та учасники у справі про банкрутство
- 3.2. Господарський суд як учасник процедур банкрутства
- 3.3. Державні органи з питань фінансової санації та банкрутства

Тема 4. Арбітражний керуючий у справі про банкрутство

- 4.1. Арбітражний керуючий: поняття та статус
- 4.2. Кваліфікаційні вимоги, що пред'являються до арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора).
- 4.3. Права, обов'язки та відповідальність арбітражних керуючих, страхування їх діяльності
- 4.4. Порядок призначення, відсторонення та припинення діяльності арбітражного керуючого
- 4.5. Контроль за діяльністю арбітражних керуючих

Тема 5. Правові засади відкриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність)

- 5.1. Порядок відкриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність)
- 5.2. Порядок закриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність)
- 5.3. Судові процедури, що застосовуються до боржника

Змістовний модуль II. Організаційно-методичні засади банкрутства та фінансової санації суб'єктів господарювання

Тема 6. Фінансовий аналіз в процедурі банкрутства

- 5.1. Оцінювання санаційної спроможності суб'єктів господарювання
- 5.2. Аналіз фінансово-господарського стану суб'єктів господарювання

Тема 7. Процедура фінансової санації суб'єкта господарювання

- 7.1. План фінансової санації боржника: зміст, строк розробки, порядок погодження та затвердження
- 7.2. Продаж, відчуження майна боржника у процедурі фінансової санації
- 7.3. Звіт керуючого санацією

Тема 8. Процедура розпорядження майном

- 8.1. Загальна характеристика ліквідаційної процедури
- 8.2. Порядок задоволення вимог кредиторів

Тема 9. Ліквідаційна процедура

6.2. Загальна характеристика ліквідаційної процедури

6.3. Повноваження ліквідатора

6.4. Ліквідаційна маса: порядок формування

6.5. Порядок продажу майна суб'єкта господарювання-банкрута

Тема 10. Особливості провадження у справах про банкрутство окремих категорій боржників

8.1. Особливості банкрутства страховиків

8.2. Особливості банкрутства професійних учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків

8.3. Особливості банкрутства фермерського господарства

8.4. Особливості банкрутства державних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі

8.5. Особливості банкрутства фізичних осіб

Перелік практичних (семінарських) занять за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) занять

Назва теми	Зміст
Тема 1. Сутність та економічний зміст банкрутства суб'єктів господарювання	1. Визначити поняття банкрутства, його сутність 2. Дослідити законодавство України, що регулює провадження у справах про банкрутство (неплатоспроможність). 3. Розкрити типові процедури банкрутства
Тема 2. Основи фінансової санації суб'єктів господарювання	1. Визначити поняття санації суб'єктів господарювання 2. Встановити етапи процедури санації суб'єктів господарювання
Тема 3. Суб'єкти відносин фінансової санації та банкрутства суб'єктів господарювання	1. Визначити сторін та учасників у справі про банкрутство 2. Визначити повноваження державних органів з питань фінансової санації та банкрутства
Тема 4. Арбітражний керуючий у справі про банкрутство	1. Визначити поняття та статус арбітражного керуючого 2. Вивчити кваліфікаційні вимоги, що пред'являються до арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора). 3. Вивчити права, обов'язки та відповідальність арбітражних керуючих 4. Дослідити порядок призначення, відсторонення та припинення діяльності арбітражного керуючого
Тема 5. Правові засади відкриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність)	1. Визначити порядок відкриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) 2. Визначити порядок закриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) 3. Дослідити судові процедури, що застосовуються до боржника
Тема 6. Фінансовий аналіз в процедурі банкрутства	1. Визначити порядок оцінювання санаційної спроможності суб'єктів господарювання 2. Дослідити порядок аналізу фінансово-господарського стану суб'єктів господарювання.

Назва теми	Зміст
Тема 7. Процедура фінансової суб'єкта господарювання	1. Дослідити план фінансової санації боржника 2. Визначити порядок продажу, відчуження майна боржника у процедурі санації 3. Дослідити звіт керуючого санацією
Тема 8. Процедура розпорядження майном	1. Визначити загальну характеристику ліквідаційної процедури 2. Дослідити порядок задоволення вимог кредиторів
Тема 9. Ліквідаційна процедура	1. Встановити наслідки визнання боржника банкрутом. 2. Визначити статус майна суб'єкта господарювання - банкрута 3. Визначити порядок оцінки майна банкрута
Тема 10. Особливості провадження у справах про банкрутство окремих категорій боржників	1. Вивчити особливості банкрутства страховиків 2. Особливості банкрутства професійних учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків 3. Вивчити особливості банкрутства фермерського господарства 4. Вивчити особливості банкрутства державних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі 5. Вивчити особливості банкрутства фізичних осіб

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
Тема 1. Сутність та економічний зміст банкрутства суб'єктів господарювання	1. Ознайомитися із основними нормативними документами, що регулюють банкрутство суб'єктів господарювання в Україні. 2. Ознайомитися із основними процедурами банкрутства
Тема 2. Основи фінансової суб'єктів господарювання	1. Побудувати схематичну модель судової санації. 2. Побудувати схематичну модель досудової санації.
Тема 3. Суб'єкти відносин фінансової санації та банкрутства суб'єктів господарювання	1. Дослідити повноваження державних органів з питань фінансової санації та банкрутства
Тема 4. Арбітражний керуючий у справі про банкрутство	1. Визначити порядок підготовки осіб, які мають намір здійснювати діяльність арбітражного керуючого 2. Визначити повноваження кваліфікаційна комісія арбітражних керуючих 3. Дослідити органи саморегулювальної організації арбітражних керуючих, їх функції та повноваження
Тема 5. Правові засади відкриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність)	1. Дослідити заяву про відкриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність). Скласти її.
Тема 6. Фінансовий аналіз в процедурі банкрутства	1. Оціни санаційну спроможність суб'єкта господарювання

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 7. Процедура фінансової санації суб'єкта господарювання	1. Розробити план санації
Тема 8. Процедура розпорядження майном	1. Побудувати схематичну модель процедури розпорядження майном
Тема 9. Ліквідаційна процедура	1. Вивчити порядок ліквідаційної процедури та розробити її схематичну модель
Тема 10. Особливості провадження у справах про банкрутство окремих категорій боржників	1. Побудувати схему банкрутства фізичних осіб

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

проблемна лекція, семінар-дискусія з питання "Сутність та економічний зміст банкрутства суб'єктів господарювання" (Тема 1);

міні-лекція, семінар-дискусія з питання " Основи фінансової санації суб'єктів господарювання (Тема 2). Презентація результатів роботи в малих групах;

проблемна лекція з питання "Суб'єкти відносин фінансової санації та банкрутства суб'єктів господарювання" (Тема 3).

Кейс-метод «Визначення компетенції арбітражного керуючого» (Тема 4);

міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Правові засади відкриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність)" (Тема 5). Презентація результатів роботи в малих групах;

проблемна лекція з питання "Фінансовий аналіз в процедурі банкрутства" (Тема 6);

міні-лекція, з питання "Процедура фінансової санації суб'єкта господарювання" (Тема 7). Кейс-метод: " Оцінювання санаційної спроможності суб'єктів господарювання";

проблемна лекція з питання «Процедура розпорядження майном» (Тема 8).

проблемна лекція з питання «Ліквідаційна процедура» (Тема 9).

міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Особливості провадження у справах про банкрутство окремих категорій боржників" (Тема 10). Презентація результатів роботи в малих групах;

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

– для дисциплін з формою семестрового контролю залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту), диференційованого заліку або заліку. Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю залік – сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит) – сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: Індивідуальні навчально-дослідні завдання (5 балів), письмова контрольна робота (5 балів), колоквіум (12 балів), есе (10 балів), тощо.

Семестровий контроль: Залік

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

2. Господарський процесуальний кодекс України : Кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>

3. Кодекс України з процедур банкрутства : Кодекс України від 18.10.2018 № 2597-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#n774>

4. Кожушко О.В. Методичний підхід до оцінки висновку судового експерта по результатами проведення судово-економічної експертизи. Ефективна

економіка. – 2020. – № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7944> (фахове, категорія Б)

5. Кожушко О.В. Удосконалення порядку судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства. Проблеми економіки. 2020. № 6. С.8-16. URL: http://www.business-inform.net/article/?year=2020&abstract=2020_6_0_8_16 (фахове, категорія Б)

6. Кожушко О.В. Обґрунтування факторів впливу на ефективність судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства. Агросвіт. 2020. № 12. С.60-65. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3240&i=8> (фахове, категорія Б)

7. Кожушко О.В. Порядок організації судово-економічної експертизи договорів оренди / О. В. Кожушко // Сучасні проблеми управління підприємствами : теорія та практика - матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків - м. Торунь, 16 квіт. 2021 р. : тези допов. - Днепр: Середняк Т. К., 2021. - С.292-294. URL: http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/25656/1/Тези_Кожушко_%2082%29.pdf

8. Кожушко О.В. Типологія завдань судово-економічної експертизи. Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків – м. Торунь, 3-4 березня 2020 року. С. 392-394. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/23188/1/Кожушко.pdf>

9. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

11. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>

Додаткова

12. Державний фінансовий контроль [Електронний ресурс] : навч. посіб. у схемах і табл. / кол. авт.: Л. В. Дікань, І. О. Шевченко, Є. В. Дейнеко, Д. В. Калінкін; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (3,89 МБ). - Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. - 274 с. : іл. - Загол. з титул. екрану. - Бібліогр.: с. 269-274. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/21860/1/2019-%d0%94%d1%96%d0%ba%d0%b0%d0%bd%d1%8c%20%d0%9b%20%d0%92%2c%20%d0%a8%d0%b5%d0%b2%d1%87%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be%20%d0%86%20%d0%9e%2c%20%d0%94%d0%b5%d0%b9%d0%bd%d0%b5%d0%ba%d0%be%20%d0%84%20%2c%20%d0%9a%d0%b0%d0%bb%d1%96%d0%bd%d0%ba%d1%96%d0%bd%20%d0%94%20%d0%92.pdf>

12. Облік і техніка проведення зовнішньоекономічних операцій підприємства [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Н. В. Курган; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. — Електрон. текстові дан. (1,71 МБ). — Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. — 188 с. : іл. — Загол. з титул. екрану. — Бібліогр.: с. 178-188. URL:

<http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/28062/1/2022-%d0%9a%d1%83%d1%80%d0%b3%d0%b0%d0%bd%20%d0%9d%20%d0%92.pdf>

13. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність в Україні : Закон України 2258-VIII, від 01.08.2021 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

14. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2464-17> (дата звернення 24.05.2023)

15. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 24.05.2023)

Інформаційні ресурси в Інтернеті

16. Єдиний портал органів виконавчої влади України : веб-портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>

17. Офіційний портал Верховної Ради України : веб-портал. URL: <http://www.rada.gov.ua>